

Budapest, 1874.

15. szám.

Április 9.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

A szegényügy.

(n.) Társadalmunk testének egyik égető sebe a szegényügy. — A vagyon aránytalan felosztásának természetes következménye, hogy ahol gazdag van, szegénynek is kell lennie. Egyenlően vagyonosok nem lehetünk, s oly községet, oly államot, hol a vagyon a társadalom tagjai között egyenlő arányban lenne felosztva, a föld kerektségén nem fogunk találni. Azok törekvése, kik ezen irányban üdvös reformot ohajtanának létrehozni, lehet benső, tiszta meggyőződés és jó szándék, de józan s gyakorlatban kivihető eszmének nem mondható. Az ember munkásságának, törekvéseinek, az ipar, a kereskedelem, a művészet és tudományok fejlesztésének és haladásának, az emberi szellemben rejlő tökélyesedési hajlamon kívül, tagadhatatlanul a jóllétet biztosító vagyonosodási vágy képezi főrugóját. Enélkül még ama hajlam is szunyadvóvá lenne bennünk.

A vagyont úgy megosztani, hogy mindenki egyenlően bírjon eleget, már csak azért sem lehetne, mert ezzel azt is szabályozni kellene, hogy fogyasztási és élvezési igényei is minden embernek egyformák legyenek, s a munkaosztón egyikben époly nagy legyen, mint a másikban. Aki az emberi természetet ismeri, az nem fogja elhinni, hogy az emberből ily gépet alkotni lehessen. De meg ez nem is lenne egyéb, mint a szabad akarat leigázása, a szellem békóba verése, az önszelekvés megölése s az előre törekvő haladás lenyügözése. Az ember megszűnnék előre törni, s mert nem lenne miért fáradnia, a haladás helyett a tespedés állna be. Khinaiakká lennénk s két ezer év újra ott találna, ahol ma vagyunk.

De mi nem is azzal akarunk foglalkozni, amiről a socialismus és communismus hívei könyvtárakat irtak össze, s mit a tudomány és az élet egyaránt elítélt.

Mi csak röviden a szegényügyet akarjuk érinteni, tekintettel a mi viszonyainkra. Tagadhatlan, hogy hazánkban a szegényügy a legrendezetlenebb állapotban van, s talán Olaszországot, és Spanyolországot, e par excellence koldus-gazdag országokat kivéve, sehol a művelt Európában a koldulás, a szegénység gyermeke, nincs oly nagy mérvben elterjedve, mint a mi városainkban. Minden utcaszögleten, minden lépten nyomon kezét tartja elénk egy koldus, siró, jajveszéklő hangon könyörög alamizsnáért; a templomok ajtai előtt egész csoportokban ülnek, a vásárokon, bucsuhelyeinken tömegesen szoktak megjelenni ezen alakok kérve, gyakran követelve könyöradományt. Azon zaklatásokról, melyeknek lakásainkon ki vagyunk téve, szólni sem akarunk. Hisz mindezt mindnyájan tudjuk, mert mindennap van alkalmunk tapasztalni.

A koldulás, ki tagadhatná, nagy befolyással van a büntények belső okainak keletkezésére. Demoralizáló befolyást gyakorol azonban nem csak magára a koldusra, de az általa zaklatott közönségre is, mivel ezen kényelmes kenyérkereset, eltekintve az azzal gyakran kapcsolatban álló büntettekől, a munkára kevésbé hajlandó művetlen tömegben a munkaosztónt lehangolja s a szellemi tunyaságot táplálja. Egyetlen véttség sem burjánzik oly hamar, nem terjed oly gyorsan, mint a koldulás mestersége, ha annak gátot vetni nem tudunk. Apáról gyermekre száll örökségképen, mint a vagyon, s befolyása különösen a koldus gyermekekre rendkívül káros és veszélyes, mert ezeket elvonja az iskolai oktatástól, reá szoktatja a henye életre. Ezen koldus gyermekek, kik gondos felügyelet alatt a társadalom hasznos tagjaivá lehetnek volna, haszontalan dologkerülők, gyakran a legveszélyesb egyének lesznek, kik elől ajtó és lakat nem biztosítja a vagyont, s kik nem rettennek vissza még nagyobb bűnöktől sem.

Ezen a bajon segíteni első sorban természetesen az állam kötelessége lenne. Szigorú törvény alkotása szük-

séges, mely kötelességévé tegye az egyes községeknek saját munkaképtelen szegényeikről gondoskodni s meggátolni, hogy azok a községből máshová távozzanak. Szigorú és következetes keresztülvitele e törvénynek, a legszigorubb rendőri felügyelettel. Dologházak felállítása a nagyobb városokban, hol a esavargók munkára kényszerítettének.

Stuttgartban 1801-ben csoportosan jártak a koldusok az utcákon. A városi hatóság egy dologházat állítottatott föl, s előbb kihirdette, hogy melyik napon fog életbe lépni az új rendszabály, melynél fogva minden foglalkozás nélküli esavargó a dologház lakójává lesz. Midőn a kitűzött nap elérkezett, a rendőrség minden keresés daczára hat koldusnál többet nem talált. Köteleztessenek legalább a nagyobb városok és községek ily dologházak felállítására, melyeknek fentartási költségeihez bizonyára szívesen fog mindenki járulni bizonyos községi évi adóval.

De az állam tevékenysége magában nem elégséges ezen baj orvoslására. Társadalmi uton kell közreműködnünk, ha meg akarunk tőle szabadulni. Alakítsunk mindenütt, nem csak a nagyobb városokban, de falukon is jótékony egyleteket, melyeknek feladatát ne csupán abban keressük, hogy csak a munkaképtelen, valódi koldusokat lássuk el alamizsnával, hanem hogy munkát szerezzünk és adjunk főleg azon szegényeknek is, kik munkára képesek. A jótékonyág gyakorlását eltévesztenők, ha egyedül a valódi koldusok ellátására szoritkoznánk. Ezzel a bajon nem lenne segítve, mert a munkaképes, különben becsületes szegény végre szintén kénytelen lenne a kolduláshoz fordulni.

Allítsunk társadalmi uton az elaggott, keresetképtelenné lett szegényeknek menházakat. Négy—öt, sőt több község egyesülhet ily célra. Amit egyesek meg nem tehetnek, kiviheti az összetartás.

Ha ily módon gondoskodva lesz a községekben a szegényekről, meg fog szünni az utcai koldulás, meg fog szünni a házakhoz való járás. Ha az ily elaggott keresetképtelen szegények gyermekeit munkaszerető s becsületes embereknél annak idején elhelyezzük, kiknél dolgozni s munkájok után élni megtanulnak, megszabadítjuk községeinket egy nyügtől, a társadalmat hasznavehetlen és veszélyes egyénektől.

Hogy ne kelljen messziről példát fölhozunk, csak Alsó- és Felső-Ausztriára, Stájerországra, Tirolra hivatkozunk, hol mindenütt a községek maguk gondoskodnak szegényeikről és pedig oly eredménnyel, hogy az embert az utcán soha koldus meg nem szólítja, sem ajtaján nem kopogtat. Tirol talán gazdagabb mint Magyarország? Bizonyára nem, de rendezve van szegényügye. S mi ennek még egyik fényesebb eredménye? Az, hogy a bűnügyi statistika nem tüntet föl oly elijesztő számokat mint nálunk.

Tegyünk hát annyit, amennyit tehetünk e téren társadalmi uton addig is, míg az állam is be fogja látni, hogy kötelessége törvényhozás útján ezen ügyről gondoskodni.

Siralmas ének.

I.

Szomorú idöket élünk!
Valami történik velünk,
Mitől unokánk is majdan
Meggörnyed a jajban-bajban.

Magyar hőseinknek régen
Kard s olvasó volt kezében,
S a ki csatasíkra szállott:
Jézus-Máriát kiáltott.

Ezt a két szent nevet pedig
Ma is váltig emlegetik,
Kárpátoktól Adriáig,
A Lajtától Orsováig.

Pelyhes orralj, gyermekajak
E nevektől visszhangzanak;
Jajde nyelvem ne beszéld el,
Mily szándékkal, mily szeszélyvel!...

A törvény itt nem vet gátot;
Élvezik a szabadságot:
Szabadok ök, mint az ördög,
Mely csak Ura ellen dörmög!...

Apa, anya, bíró, gazda
Gyomlálni nem nyul ily gazba;
S ha közvitét szitkon ére,
Nem bünteti a vezére.

Ezek ellen vi az ajak,
Mit odafön jól hallanak! —
Szomorú idöket élünk:
Valami történik velünk!...

Bus Remete.

A kedvencz.

(Elbeszélés.)

Irta

László Mihály.

(Folytatás.)

III.

A Tarkövy-kastély mosolygós, vidám képe ugy látszik egészen eltűnt. Még a napsugár játszi fénye sem hat át a tompa, bús életen, mely leginkább az épület azon szárnyában ütött tanyát, ahol Tarkövyné: az urnó lakik.

A májusi nap oly gazdagon hinti szét sugarait, hogy minden aranyos színben ragyog, minden örökifjú képet mutat, vidámság, dal és élet az egész világ: csak az urnó sáppadt arczán nem ül eleveség, csak az ő vonásait nem élénkíti meg a tavaszi fény. Ideggyöngye, mint mindig; a tavaszi napfény oly édes gyógyerővel hatna a ronsolt testre, de az urnó kerüli a napot, — fél, hogy valaki zavarni találja gondolatiban.

Vajjon kiről beszélnek gondolatai?

A kedvenczről : az aranyos kedvenczről!

Íróasztalkáját föl-fölnyitja, előszedi Jenő leveleit, s újra elolvassa mind, pedig már egész csomag.

Fölbontja az elsőt és sokáig bámulja.

A fő : a pénz, — aztán végre, egészen a végén csókolja az ő egyetlen mamáját.

Több semmi! egyetlen szó sem ahhoz az anyához, aki miatta álmatlanul tölti az éjeket, és sir, zokog utána....

A második is csak olyan, mint az első, s így következik egymásután, gyorsan, egész csomó levél.

Oh, az utolsókban már három-négy sort irt anyjáról, elmondja, hányszor gondol reá, hányszor álmodik kedves anyjáról.

S midőn ezeket olvassa az urnő : olyan boldog, úgy dagad anyai szive a szeretettől, — de ott van ismét és ismét a pénz.

Sok szépet ír apjának is egyetemi tanulmányairól, és sokat beszél előkelő ismerettségeiről. Mindez nagyon büszkévé teszi az anyát; az apa is büszke fiára, de épen nincs inyére a fiu folytonos pénzkéregése.

Alig küldik el neki a havipénzt, — már néhány nap múlva jön a pénzsürgető levél.

S ez rendszeren így történik minden hónapban. Az apa már kezdi megsokalni, — de az anya mindig résen áll fia mellett.

— Ugyan édes Károly, csak nem vonjuk meg szegény Jenőcskétől!

— Nagyon sokba kerül a fiu.

— A tudomány drága édes férjem, azt soha sem adták ingyen.

— Tudom, hanem hát szegény fiuk is járnak Pesten, azok a kevésből is talán épen annyi tudományt szereznek, mint Jenő a sok pénzből. Nem szeretném ha a fiu elromlanék.

— Mit gondolsz édesem! ő, a példás erkölcsű, kitünő eszű fiu, — ő romlanék el?

— Nagy városokban a rossz társak a legjobb fiatal embert is tönkre teszik.

— Nem értelek Károly! hisz Jenő mindig oly körben forog, a hol csak szépet tanulhat; az ő köre: az előkelő ifjak, a mágnás fiuk társasága. Természetesen ez sokba kerül, mert fény, pompa szükséges ehhez, s Jenő különben is mindig ur szeretett lenni. Ó a czim, a tisztaság példányképe! Igazi nemes vér : családunk egyetlen reménye!

Tarkövy ur erre aztán engedékenyebb lesz. A család reménye feledtetí vele, hogy már eddig is anynyit költött reá, amennyi más körülmények közt három évre is elég lett volna.

— Nem sokára egy éve lesz, hogy itt hagyott minket; törte meg a csöndet a hölgy.

— Már-már vége lesz az első tanévnek.

— Mint fog repülni haza, ide keblünkre...

— Magam is szeretném látni okos fejét.

— Csupa ész, csupa szellem az a Jenő!

— A nagyapánk is ily gyors eszű, virgoncz fizkő volt, — hasonlít is reá Jenő.

— Hanem ne feledd, Károly, a méltóságot, a

kellemet, mely egész lényén elömlik, — ez családomra emlékeztet.

A férj igenlőleg intett.

A boldog anya még sokáig árudozott Jenőcskéje fényes tulajdonairól, midőn belépett a szolgálta a póstával.

Az urnő arca egyszerre megelevenült, s fölugrott.

— Levél Jenőtől!

Tarkövy ur a lapokat félredobta, s ő is izgatottan szoritotta a pesti levelet, melyet azonnal megismert a négy-öt levél közöl.

— Igen! azonnal édesem! s ezzel szépen fölmetszte a levelet, s átnyujtotta nejeének.

— Még sem... olvasdd te! mondá a nő, miután pár sort keresztül futott.

Tarkövy ur eleinte hangosan olvasta, de aztán egyre lejjebb szállt hangja, míg végre már csak kitágult szemekkel bámult a levélre s hallgatott.

— Nos, nos : mi hir? add át kérlek! szólt izgatottan neje, s kivette kezéből a levelet.

Néhány percz múlva a nő is tudta, hogy : mi hir van Budapesten?

— Ah! az nem lehet Károly! csak ne légy oly haragos, bizonyosan tréfál szegényke.... Tudod ijeszteni akar, de hogy nem jön haza. Hisz még messze is van az idő, másfél hó ekkor lesz vége a tanévnek. Nem megy ő sehova : én mondom!

— Megy, nem megy, végre is mindegy....

— De Károly! sikoltott közbe neje, s egy zselleyszékben pihent meg.

— Igen, nekem az mindegy, hanem az nem mindegy, hogy két ezer forint adóssága van, s most ismét pár száz forintot kér és pedig halaszthatlanul.... Az a fiu rossz fát tett a tüzre! nem mer haza jőni. Utazni készül holmi báró uracsokkal, s csakugy szórja a pénzt.

— Ah, Károly, Károly! ön felejtí, hogy már nem gyerek Jenő, hanem nagy ember. S ha végre csakugyan utazni akarna.... Csak nem állunk utjába szegény fiunak. Eleget tanult, fáradott egy évig... egy kis utazás nem fog ártani. No de én nem hiszem: tudod ő szeret tréfálni. Azt gondolta magában, majd kissé megtréfálom enyéimet — ennyi az egész.

— Hanem az adósságot csak nem veszed tréfának?

— Én Istenem, Károly! gondolj csak fiatalsgodra... Neked is voltak adósságaid: ez már a fiatalsgal jár. Van-e a mai világban, fiatal ember, a ki elmondhatná magáról, hogy neki nincs adóssága? Nem küzködnék-e a legderekabb emberek is adósságokkal? Aztán, Károly, csekélység az egész adósság, ha meg-gondoljuk, hogy kik közt költötte el Jenő. A Makfalvay fiuk, a Hátszegiek, a Kelenhegyi s Hadházy bárók, s mit tudom én még mely előkelő nevek közt a Tarkövy név is gyöngyöt képezett, s nem lehetett talmi ott, a hol mind valódi arany fénylett.

— Mind szép édes nóm! én is szeretem a fiut, egyedüli büszkeségünk, hanem gondold csak meg, hogy még nincs egy éve Pesten, s már is öt ezer forintba került, nem számítva adósságait, nem jövődö költségeit.

— A kezdet mindig nehéz!

— Igen, a könnyelműség kezdete mindig nehéz addig, amíg az illető reá nem tévedt a veszedelmes

lejtőre, hanem aztán nehézség nélkül rohan le az uton: nincs a mi megakadályozza! Mert a fiatal emberek természete egészen más, mint a miféle embereké! Ők azért tesznek bizonyos dolgokat, mert azok másoknak tetszenek; vagy utánoznak másokat, szóval a könnyelműség utja nagyon tarka. Itt a képzelet ragad, az ész el van zárva; annak az akadémikuskodásaira nincs szükség.

— Te nagyon komoly dolgokról beszélsz, Károly. Azt kell hinnem, hogy prédikációt tartasz nekem, holott arról van szó, hogy Jenőskénnek mielőbb küldjük el a pénzt.

— Kissé gondolkozni szeretnék a dolog fölött.

A nő kacagni kezdett, oly erősen, mintha kacajgöres kapta volna meg.

Tarkövy ur megijedve tekintett nejeére.

— Valóban gondolkozzék: uram! kiáltott még mindig kacagva neje. — S még ön arról beszél, hogy szereti fiát, szereti egyetlen Jenőskémet. Ön nem szereti, ön nem szereti Jenőt! engem sem szeret, senkit sem szeret közlünk.

Többé már nem kacagott a nő, büszkén, méltóságteljesen állt férje előtt, ki kissé kényelmetlennek találta helyzetét.

Kezdett magához térni. Maga is sokalta föllépését, mert a vége utójára is az lesz, hogy a fiu kérelmének eleget tesznek. Komédiát csinálni, eredmény nélkül, — haszontalanság. És végre Jenő neki is kedvence, egyedüli reménysége az életben.

— Nem úgy értettem asszonyom! szólott Tarkövy ur szeliden, mintegy megbánva előbbi viseletét.

— Tehát mentegetőzünk!?

Tarkövy ur pezrezre haragos pillantást vetett nejeére, de e pillantás oly röpke volt, hogy a nő talán még észre sem vette, s a férj már ismét megbánva felindulását — békés hangon szólalt meg.

— Csak azért akartam kissé halasztani a dolgot, mert e pillanatban másutt volna dolgom, — hanem mivel akarod — azonnal intézkedem.

Szegény megszelidült férj! az elkényeztetett nőnek szeretett volna szemébe nézni a gúnyos megjegyzésért, de elyomta felindulását.

Eszébe jutott a házi béke, a szent egyetértés, és inkább hallgatott.

Az ideges hölgynek szokása volt ily alkalommal órákig paaszkodni; egyre vagyonát emlegette, elmondta százszor is családfáját, melynek ennyi és ennyi nemes ága volt, pedig az egész nemesség anno 1776-ból datálódott.

Mig a Tarkövyek már Mátyás király idejében mint nemes vitézek szerepeltek, — hanem az a szerencsétlenség volt a család végső utódainak, hogy »elszerpelték« vagyunk nagy részét, s ily helyzetben jónak látták gazdagon házasodni, éppen mint az angol főuri családok másodszültöttei teszik, ha már mindenből kifogytak, és a »gyárszag« nem izlik nekik.

Nemes tarkói Tarkövy Károly is így cselekedett, érezte is gyakran függetlensége hiányát.

Hanem hogy hűségesen adjuk a történetet, meg kell emlitenünk, hogy Tarkövy ur nem csak magát a vagyont, de nejét is szerette, s gyöngédsége neje iránt

sokban osztozott a német lovagregények szerelmes hőseinek rajongásában.

S bármily szép idők multak is el a mézeshetek, az első évek mámorai után, ő legkevésbé sem változott meg neje iránt, sőt annyira osztozott még gyöngeségeiben is, hogy képes volt ő is apai szeretetét egyedül az egyik fiura pazarolni.

Hanem a jelenet alatt mégis szeretete volna kimondani, hogy egyedül ő a ház ura, legalább csak ez egy alkalommal, de mégis inkább hallgatott...

Egy rövid levelet irt Jenőnek, minden szigorú hang nélkül, mert a levél az anya kezén is átment, s aztán mellé csatolta a kért összeget.

— Most már nyugodtabb vagyok kedves férjem! szólott engesztelődve neje. — Lásd, te oly hosszadalmas ember vagy, pedig én ideges vagyok.

— Rendben van már minden.

— Szegény Jenőské!...

Igen, szegény Jenő, szegény Tarkövy Jenő!

IV.

Tarkövy Jenő ur szép fekete paripán lovagol a városligeti köröndben, kezében könnyű lovagkorbács, arca sápadt, de most kissé neki pirult, s fodros hajfürtei érdekes rendtelenségben körítik magas homlokát.

Mellette pajtásai a »kék« vérűek, és a hozzá hasonló fertálmánások: fiatal lovag mind.

Jenő tegnap vette paripáját, abból a pénzből, a mit adósságai kifizetésére kért. Egy ezres volt a paripa ára.

Az előkelő társak valódi pajtásai hősünknek, ki bir mindazon kellékekkel, melyek egy ilyen társaságban utat nyitnak, s helyet biztosítanak bármely tisztességes család gyermekének is, csak győzze pénzzel.

Egyik sem különb gavallér, mint Jenő; úgy magatartása, mint könnyelműsége egy fokon áll társaival.

Semmiben sem különbözik tőlük.

Sőt ő aránylag többet költ, mint akár gróf Verebélyi Oszkár, akár báró Hadházy, akik vagyonukkal csillogni szeretnek.

Többnyire husz — huszonhárom éves ifjak, de sok tekintetben versenyeznek a huszonnyolcz éves vácziteczai naplopó lovagokkal, kiket a nap bizonyos óráiban mindig ott látni a Váczi-utezában, boszantására a járó-kelő közönségnek, melynek sokszor utját állják, s még nagyobb boszuságára a hölgyeknek, kiket vakmerő pillantásokkal kísérnek, s szemtelen tekintetökkel sokszor a legnagyobb zavarba hoznak.

A fiatal Hadházy báró, ki Jenővel egy sorban lovagolt, érdekes beszélgetést kezdett meg hősünkkel.

— Láttad azt a kis barnát a harmadfél mázsás disznó mellett?

— Nos: igen! a disznó természetesen: apja!

— Az! Tudod-e hogy az a kis leány nem közönséges vad?

— Majd megtekintem.

— Mondhatom, hogy remek példány!

A lovagok rövid idő alatt ismét a körönd innenső oldalára jutottak, a sörházzal szemben, s most lassan

léptették a paripákat, s Hadházy báró még az utána jövő két lovagnak is »tüzet« parancsolt, ami annyit tesz közönséges nyelven, hogy gonosz férfiú-szemekkel ugyanesak erősen megnézzék azt a kis barnát — harmadfél mázsás apja mellett.

Lovagjaink úgy is eselekedtek, sőt Jenő még félre is lovagolt az utról egész a gyalogut széleig, amely mellett a hirhedt nádszékek és állandó padok állnak fölváltva. Mindenik szék és pad elfoglalva.

Amott államférfiak, politikusok, mágnások, előkelő hölgyek, tovább a pénzaristocratia, mit a barbár úgy nevez, hogy: »zsidó!«

S végül az egyik pad szélén, kövér apja mellett, ki hordónak is beillett volna, — az érdekes kis barna, természetes egyszerűséggel, szemérmes arccal, és tüzesen fénylő fekete szemekkel.

A lovaglók őt is annyiban érdekelték, mint egyáltalán érdeklik a körönd sétányán ülő néző közönséget.

A jó lovasokat megbámulják, az ugynevezett »vasárnapi-lovagokat« pedig nevetik.

Amint a három fiatal lovak oda bámult a kis barna padjára, a többi három lovas is mintegy megállott, midőn Jenőt pillanatra megállni látták.

Szegény kis lány keresztútba volt véve.

A körönd utjáról a szemtelen urfiak, jobbról meg az apja, és a többi ülő: mind reá meresztették szemüket.

Az első pillanatban ő is nézte, hogy mit akarnak a lovak, de midőn észrevette, hogy reá néznek, s mosolyognak, lesütötte szemeit és napernyője hegyével a földet veregette.

Vége odább lovagoltak.

A kövér pék, mert az emberiségre rendkívül fontos, s nem kevésbé diszes pékmesterséget űzte a leány apja, — tehát a kövér pék jobbról balra veté álmos nagy szemeit, hogy meggyőződjék — vajjon: ki, vagy: mi — állította meg az uracsokat velök szemben.

A padon még négyen ültek, s e négy közt egy esinos czifra zsidó asszony, kinek látása a mi kövér pékünkre nagyon megnyugtatólag hatott.

Bizonyára Izrael leánya volt a mágnes.

Ezért mit sem szólt kis leányának, aki még most is úgy pirult, mintha a tűzhely lángjánál ült volna.

A lovak pedig tovább futtattak a körönd utján.

— Jenő! hogy tetszett neked a kis bürger-galamb? kérdezte Hadházy.

— Fölséges! érdekes, csinos, mint Coraliem!

»Coralie« volt Jenő paripájának a neve.

— A szemei égtek mint a nap.

— Na és a haja, a haja is olyan fekete, mint Coraliem sörénye.

— S puha, lágy, mint a selyem, és bizonyos vad természetességgel foglalja keretbe harapni való arzocskáját.

— Lábaeskái kicsinyek, majdnem láthatlanok!

— Épen akkorák, mint egy piskóta.

— Tehát mint egy piskóta.

— Mit gondolsz: nem lenne jó vadászatot tartani reá?

— Én mindenre kész vagyok!

— Érdekes, finom vad; megérdemli a fáradságot.

— Hanem hogy tudjuk meg lakását?

— Azonnal... hát hordárt fogadunk, a ki szemmel kísérje, s aztán tudósítson lakásáról. Helyes?

— Nagyon helyes. De hol veszed itt a hordárt?

— Jer, nézzünk körül! A fiuknak megmondjuk, hogy várjanak itt reánk, mi meg lovászhoz lovagunk, a ki a kis sörház mellett vár reám, s átadjuk neki lovainkat. Aztán hordár-üzöbe Jenő!

A beszédett tett követte.

Nemsokára már a hullámozó néptömeg közt mászkáltak lovagjaink, keresve jobbra, balra a hordárt, kit talán a szép idő szintén kicsalt egy kis sétára.

Vége találtak is egy hordárt, a 340-es számot.

— Egy baj van Jenő! nincs nálam névjegy.

— Van nálam.

— Jó. Reá van írva a lakezim?

— Minden rendben van.

Ezzel utasításokkal látták el a hordárt, egy ravasz kópét, — a távolból megmutatták neki a kis leányt, — és azzal lovaikhoz siettek, és újra együtt voltak a fiuk.

V.

A Tarkövy-kastélyban egyik este már minden csöndes volt, pihent az egész házi nép, csak az ispány kerti lakában világított a fény.

Az ispány negyvenes volt, napbarnította arccal, szürkés szakállal, s apró élénk szemekkel, melyeknek tekintetéből nem hiányzott sem a jóság, sem bizonyos ovatos, vigyázó körültekintés.

Egy nagy tajtpipából dohányzott, s egész figyelemmel hallgatta Sándor urfi beszédét, ki szintén a kerti lak egyik szobájában lakott.

— Már rég akartam önnel, Halmos ur, bizonyos ügyben beszélni, amely ugyan családi dolog, de ön már annyira egygyéforrt velünk, hogy titkaikat is bátran meghallgathatja.

— A nagyságos asszony ugyan még most sem akar észrevenni, hanem a nagyságos ur és az urfi már bizalmasabbak. Köszönöm is bizalmukat.

— Arról, amit mondani akarok, talán még sem apám, sem anyám nem tudnak, ámbár az is meglehet, hogy ők is tudják.

— Talán Jenő urfiról akar beszélni? ma nagyon levert volt az urfi édes atyja; mint hallom valami pesti levél okozta, persze Jenő urfi levele. Egy hete alig mult, hogy én vittem a póstára egy harmadfél ezer forintos levelet, s holnap bizonyosan ismét lesz utam a póstára.

Sándor bámulva nézett az ispányra.

— Tehát már ismét pénzt kér! suttozta, s néhány percig csönd állt be.

— Ispány ur tudja, hogy Jenő a gymnasium három utolsó évét már nélkültem tanulta, s azután a pesti egyetemre ment jogásznak.

— Ezt mind tudom.

— Nekem a pesti jogászok közt több barátom van, egykori taoulótársaim, kik szorgalmas látogatói az egyetemnek, de a tanulmányok mellett eleget forognak mindenféle a városban, mint afféle fiatalok. Ezek egyi-

kével én kezdettől fogva levelezésben állok, s tőle sok mindent megtudtam Jenőről, amiket atyám és anyám aligha tudnak.

— Hát Jenő nem ír az urfinak?

— Ó nagy ur! a nagy ur nem ereszkedhetik le annyira, hogy testvéreinek is írjon, daczára, hogy én három levelet is írtam neki. Természetesen, mint mondom, ő egyikre sem válaszolt.

— Különös testvéri szeretet!

— Az ő részéről! én megtettem a magamét!

— Nos, hallja csak, mily életet visz Jenő Pesten.

Már egy éve lesz amióta ott van, de még egyszer sem volt az egyetemen. A második félévben is más iratta be. Ugy él, mint egy gróf; elegáns mindig, mint egy dáma; pompás lakása van, kocsin jár, vagy pedig lovagol grófi pajtásaival, és nagyban játszik. Már amennyiben a magaféle urak nagyban jászhatnak. Azt írja barátom, hogy Jenő és pajtásai nagy hetzmesterek. Zajt, lármát csinálnak, a hol megjelennek, s csakugy szórják a pénzt, mint a polyvát. Ha elfogy a pénz, s hazulról késik a levél, — hát a rendes zsidajoktól vesznek fel kölcsönt — az örökségre. S mily

kamatokra uramisten! Ötszáz forintért ezret irnak alá. Persze váltóra megy az egész dolog, s nem tudom még miféle nyilatkozatot esal ki tőlök a zsidó. Az urak egymásért állnak jót.

— Czifra dolgok! kiáltott föl az ispány, s nagy füstfelleget bocsátott ki pipájából.

— Hanem a rendes zsidajokon kívül még ismerőseiktől is kölcsönöznek, amit persze nem igen sietnek visszafizetni. Egyik estélyből a másikba járnak, s a külvárosi csöndes polgárokat éjjelenként a részeg uracsok fölverik, s kész az éjjeli scandalum. Jenő természetesen mit sem tanul, épen mint pajtásai. S a mi legszebb ugy szerepel, mint az egyetlen Tarkóvy, — én tehát előtte nem is vagyok Tarkóvy-vér. Adóságait huszezerre mondják!

— Az ördögbe! nem tréfál? kiáltott az ispány meredt szemekkel.

— Ő maga beszéli, ispány ur, hogy huszezer forint. Ebből ő talán tizezer forintot kapott, — a többi uzorás-kamat.

— Mégis borzasztó!

(Folytatása következik.)

TÁRZA.

Egy kedves italról, mely ételnek is megjárja.

Az ember nem egykönnyen hagy fel a megszokott életmóddal, s főleg nem örömet mellőzi amaz étkeket, melyek mindennapi táplálékát alkotják. És mégis vannak esetek, midőn szakitni kénytelen szokásával és meghajol a körülmények által ráerőszakolt új dolgok előtt. Ilyenek pedig leginkább akkor szoktak előállni, midőn legkevésbé sem voltunk az új fordulatra elkészülve; midőn nem is hittük, hogy másként lehessen, mint ahogy mi azt már elejétől fogva megszoktuk, és saját világunkban uralkodóvá tettük.

Ismertünk egy tanárt, ki egyszerű életmódjához híven, este csak néhány falatot vett magához, telen egy pohárka kávét egy csipetnyi kalácsal; nyáron át a nagy hőségben egy piciny adag fagyaltot egy kifivel.

Azonban jött a kolera és tanárunk azt a tanácsot kapta orvosától, hagyjon fel a fagyalttevéssel, ha csak azt nem akarja, hogy a járvány őt is megtámadja. Mit tehetett? Maga is belátva az orvos tanácsának okszerű voltát, s mi több, egy este, közvetlenül a fagyaltozás után oly jelenségeket érezvén, melyek az orvosi tanács megtartásának égető szükségét nagyon is ajánlatossá tették: felhagyott a fagyalttal, s e naptól kezdve a csokoládét kezdte használni.

Ne higye senki, mintha a csokoládé is biztosítékot nyujtana a kolera ellen, mert hiszen az nem tartozik az előirt óvszerek közé; de legalább mégis nagyobb biztonságban tartja a gyomrot a könnyen hűlést, gyomorhurutot vagy elnyálkásodást okozó édes fagyaltnál, és táplálékul is szolgál.

Valóban a csokoládé oly ital, melynek ezren köszönik elemöket, és mely a műveltség fejlődésével arányban terjed, hogy utóbb a legszegényebb néposztálynál is meghonosuljon. Különösen a világiállítások lábrakapása óta gyarapodik a csokoládé-fogyasztás, még pedig oly mérvben, mely

nem csak művelődési, hanem nemzetgazdasági szempontból is figyelmünkre méltó.

A bécsi közkiállításán láttuk, hogy a csokoládé ott nagy szerepet játszott és a különféle nemzetek versenyeztek minél tetszesebb bemutatásában. A czukrászok sem hanyagolták el; és aki például a nagy rotundában körültekintett, meggyőződhetett róla, hogy az többféle alakban kecsgettette magához a vevőket. A különféle szeletkék, a kedves bonbonok, a tortácskák s a minden alakot egyesítő czukrosságok, melyek a csokoládénak köszönik lételöket, bizonyára a legkeresettebb cikkek voltak, s az ott szolgáló nők e részben alig bírták kielégíteni a jelenzők nagy igényeit. Tehát a fényzésnek is tárgya a csokoládé, midőn a legegyszerűbb háztartásban is fontossággal bír azáltal, hogy különféle ételhez szolgáltat anyagot, azonfölül, hogy több háznál a kávét pótolja, és reggelire valamint oszonnára, sőt amint már láttuk volt, némelyeknél még vacsorára is alkalmas.

Mindennek megfontolása mellett, méltán támadhat bennünk az a kérdés, hogy hát tulajdonképen mi is az a csokoládé? miből áll? honnan veszi származását? s hogyan s hol készül? vagy tán terem valahol, mint a kenyérfá, a pisang vagy dinya, melyek együtt és külön oly nélkülözhetlen istájpai s ugyszólván egyedüli tápszerei némely vidék lakóinak a forró égélj alatt?

A kérdés azonban nagyon meggyeszerül, ha figyelembe vesszük a különféle hazai gyárak működését, melyek szárított tésztával és ugynevezett takarékkávéval vagy cikóriával látják el a szegénybbsorsuak vagy gyakran még a gazdagok konyháját is; mert csakhamar azt fogjuk tapasztalni, hogy e gyárak nem ritkán még a csokoládékészítéstől sem rettennek vissza. E szót kellett használnunk nagy csodálkozásunk kifejezésére, melyet a kényes csemege itteni előállításának tapasztalatára soha nem titkolhattunk el. Nem akarjuk csekélyleni hazai iparunk nagy horderejét, sőt ellenkezőleg örömteljesen üdvözlöttük a vívmányokat, melyek a bécsi közkiállításán annyi elismerést szereztek nekünk; de minden félreértés kikerülése végett azonnal ki kell jelentenünk, hogy mi a csokoládéhoz szükségelt

anyag beszerzésének nagy nehézsége, ugyszólván lehetlensége miatt, ez idő szerint még nem is állithatnánk jó csokoládét elő.

Többet mondunk! Még Németországban is hátravannak a részben; és a tisztaságot, a könnyűséget és kényelmet illetőleg még évdizek mulva sem fogják elérni ama feltételt, melynek segítségével a francziák oly nagy tökélyre vitték a csokoládégyártását. A Németországban híres bodenbachi csokoládé például még csak szolgálja sem lehet a középszerű franczia csokoládé-készítménynek, és amit nálunk főznek, az a legközségesebb igénynek sem felel meg.

Ebből azonban megértettük azt, hogy a csokoládé tulajdonképeni hazája Franciaország, s hogy az nem terem, hanem készül s illetőleg nagy mennyiségben gyártatik. Franciaország mellett még a franczia Svájc is említést érdemel, amennyiben Páris után Neufchatelben állítják elő a legjobb csokoládét, és a neufchateli Suchard-czég nem kevésbbé előkelő mint például a párisi Masson és mások. De Olaszország sem maradt e részben hátra.

A csokoládé egyedüli és főalkatrésze a cukor és kakaó. E két anyagból gyártják a közkedvességű táblácskákat, melyek csokoládé név alatt oly fontos hízagot pótolnak háztartásunkban, és a gazdasszonyoknak annyira nélkülözhetlen szerepei, miként azok híján sok kedves ételről fogalmunk sem lehetne. Ki ne ismerné a csokoládétortát? ki ne élvezte volna ama pompás habarékokat, melyek vagy külön, vagy mint sütemények járulékaik egy valamire való lakomáról sem szoktak elmaradni.

A cukrot mindenki ismeri és azért ideje a másik s talán még lényegesebb alkatrészszel, a kakaóval is ismeretséget kötni.

A kakaót a kakaófa szolgáltatja. Ez egy csinos közép-nagyságú fa, harmincz, sőt nem ritkán ötven évnyi élettartammal, melyből nyolcz és néha huszonöt a gyümölcsözése van fentartva. Százával termi a hüvelyeket, melyek alakjoknál és värhenyessárga színöknél fogva az uborkához hasonlítanak, babot vagy mandolát tartalmaznak, mert a kakaó gyümölcse babhoz vagy mandolához hasonlít.

A kakaófa fentartása nagy gondot igényel, s csak a forró égälj alatt, nedves és árnyékos helyeken szokott tenyészni, és oly fák társaságában él, melyek neki az idő különféle viszontagságai ellen védelmet nyújtanak. Kedveli az állandó és egyenlő hőmérséketet, s azért leginkább Közép-Amerikában fordul elő. Itt, a tehuanantepeki földszoros és Columbia között terem a Soconusco, vagy az ugynevezett királyi kakaó, melyet rendkívüli finomságánál fogva a bennszülöttek használnak fel. De nem csekélyebb jóságú terméssel kedveskednek Venezuela, Guatemala, és Nicaragua, s ez az, mely a caracasi kikötön át Európába kerül.

A kakaófa, különböző nagyságú. Némelyek alig két méternyiek, mások ellenben 10—12 méternyi nagyságra emelkednek míg a közép-nagyságúak, 30 métre átmérőjü törzs mellett, rendszeren 5—6 méternyi magassággal bírnak. A forró égälj alatt a növény folytonos virulásnak, virágzásnak és gyümölcsözésnek, örvend, tehát állandó disze az újvilág erdeinek. Jóllehet, hogy a kakaófa fenakadás nélkül folyvást terem, mégis évenként csak két főaratást ad.

Aratás után a gyümölcsöt tartósabb fülesztésnek vetik alá, minek következtében az megszabadul ama csipös anyagtól, mely manduláit keserüvé teszi, és bizonyos illatot nyer. Néhány nap mulva következik aztán a szárítás, melyben a mandulák ruganyosságig szilárdulnak, és sárgás színt sajátítanak el a ho-

moktól, melyre kiterítve voltak. Végre légmentesen becsomagolják és utnak indítják, nehogy a fereg vagy a penész még idő előtt pocskékká tegye.

A kakaó (theobroma cacao) tenyésztése főleg azóta nyert nagyobb lendületet, mióta európaiak is foglalkoznak vele. Különben Nicaraguában terjed az óriási léptekkel, és az ottani földek tulajdonosa, a párisi Menier oly szorgalmat és szakavatottságot fejt ki, mely méltán megérdemli, hogy fejlődő iparunk tekintetéből, mi is figyelemre méltassuk. Menier évekké elelőtt nagyterjedelmü birtokot vásárolt a Nicaragua partjain, s azt a kakaó művelésére fordította. Nem sajnált semmi költséget és nem mellözve, mit tudomány és gyakorlat e részben parancsolnak, nagy áldozatok árán sikerült neki oly termést biztosítani, mely rendesség- bőség- és jóságra nézve semmi kívánnivalót sem hagy fenn. A Menier-féle nagy ültetvény különben valódi jótéteménynek bizonyult be e vidékre nézve, és nem csak az ide települt munkások részesülnek itt kényelmes ellátásban, hanem a benszültött indiánok is, kikkel itt a legemberségesebben bánnak. Az ültetvény tágas, kényelmes lakházakat foglal magában, külön osztályokkal a családosok, s külön termekkel a nőtlenek, valamint ismét a hajadonok, ugy szintén a gyermekek számára is. Van itt egy takarékpénztár, könyvtár, gázzal világított nagy társalgási és olvasóterem, fürdőház, patika, mely egy orvos felügyelete alatt áll, mosóház stb. Ily gazdalkodás mellett nem csoda, ha többen itt élnek le életököt.

Mint képzelhetni Menier ur saját használatára természetli a kakaót, és hajókat tart fenn, melyek az évenkénti nagy mennyiséget Európába szállítják, a Seinet-Marne-megyében fekvő noisiel nagyszerü mintagyára számára. Ily módon Menier ur, kit Nicaragua állam, nagy érdemei elismerésül, abban a megtiszteltetésben részesített, hogy öt teljhatalmu miniszter minőségében a franczia köztársaságnál képviselje, egy személyben ültetvényes, természetli, szállító, vállalkozó, iparos, gyáros, ki becsületbeli kötelességének ismeri a világnak hamisítatlan, jó portékával szolgálni.

A fenemlített noisiel mintagyár a csokoládégyártásban első helyet foglal el a világon, és különmemü gépeinek nagyszerü szervezeténél fogva csodálatraméltó. Viz és gőz működik itt, és az illatos cukros tészta, a néző legnagyobb bámulatára, mintegy magából kikelve, ékesen, izletesen tömörül kész anyaggá, anélkül, hogy az emberi kéz közvetlen érintését csak egy percnyire is érezte volna.

Mert a tisztaság és példányszerü lelkiismereteség az, mi e gyárt a maga nemében páratlanná teszi. Hiszen az emberi kéz kisebb-nagyobb mérvben mindig izzadásban van, ha főleg nehezebb munkával kénytelen megküzdeni s ép ez oknál fogva nem ritkán undort kelt. De itt, mint láttuk, mellözve van minden, mi ezt legtávolabbról is eszünkbe juttatná, és a csin valamint a tisztaság kizárólagos egyeduraságot gyakorolnak.

A Menier-féle csokoládé változatlanul megtartja jellegét, és jó minőségének állandóságában ünnepl diadalát világszerte. Ez biztosítja terjedését; ebben leli magyarázatát ama rendkívüli lendület, melyet a noisiel gyár 1850 óta vett. Nevezett évben ugyanis csak 396,029 kilogrammra rugott az évenkénti mennyiség, míg a mult évben már csaknem öt millió kilogrammot állítottak elő; és nem felesleges tudni, hogy Menier Londonban is alapított egy gyárt, Anglia és gyarmatai számára, mely évről-évre gyarapszik és a legszebb jövőnek néz eléje.

Ime egy iparág, melynek kellő méltánylásával csak növekedni fog tiszteltünk a munka és szorgalom iránt. W.

RÖVID HIREK.

— A husvétii ünnepeknek a legszebb idő kedvezett. A természet is megünnepelte a föltámadás hetét s levétven zord téli köpenyét az ifju pezsgó élet derült öltönyében, a tavasz majdnem teljes pompájában jelent meg. A főváros lakosága a magábaszállásnak szánt három napon tömegesen látogatta a Megváltó sirját, az utcákon alig lehetett mozogni, a templomokba még a késő esti órákban is csak nehezen bejutni. A feltámadás magasztos ünnepe a délelti órákban a legkedvezőbb enyhe időjárás és a hívek tömeges részvéte mellett ment végbe. Így folyt le a két husvét nap reggele is. A délutánok a kirándulásoknak voltak szentelve s a főváros összes járművei alig győzték kiszállítani a nép ezreit a szabadba. A Gellért-hegyen az idén nem tartatott meg a szokásos népünnepe, mivel a városi hatóság tekintettel a fiatal ültetvényre, melyben könnyen kár történhetett volna, igen helyesen nem engedte meg, hogy ott sátrakat s bódékat állítsanak, hanem a Tabánnak távolabb eső részében jelölt ki a mulatni kívánók részére helyet.

— Császka György, a legújabb kinevezett szepesi püspök. Nyitra-Zerdahelyen született 1826. évi decz. 4-én. Gymnasiumi tanulmányait Nyitrán, Tatán és Esztergamban befejezván, a vasszorgalmu és tehetséges ifjut Kopácsy primás az esztergami főegyházmegei papnöveldebe fölvetette. A theologiai tanulmányokat a bécsi Pázmány-intézetben végezte s 1850-ben áldozárrá szenteltetvén a boldogult Scitovszky primás által a nagyszombati convictusba tanfelügyelővé nevezetett, s csakhamar az ottani gymnasiumban a mennyiség- és bölesészettan tanárává lett. 1856-ban az esztergami érseki helynökség titkárává, 1864-ben a primási iroda igazgatójává nevezetett ki, mely minőségben Scitovszky primás halála után sede vacante az érseki főegyházmegei cancellárja lett. Simor János primássá nevezetvén ki, reá bízta tovább is a főegyházmegei iroda igazgatását, mely fontos és nehéz hivatalában egész mostanáig a legnagyobb buzgalommal működött. Tudományos, nemesszivű, hazafias gondolkozásu férfiú.

— Néhai Majláth Antal gr. egy Szathmárott felállítandó hasonszenvi kórházra 25,000 forint készpénzt s mintegy háromszázezer forint értékű földbirtokot hagyományozott a szükséges fundus instructussal.

— Luiza Mária Amalia szász hercegnő, a jelenleg uralkodó belga király és királyné (József nádor leánya s József főherceg nővére) legidősb leánya a napokban jegyet váltott Fülöp szász-köburg herceggel, Klotild főhercegnő, József főherceg nejének testvérbátyjával, ki őrnagy a magyar honvédseregben. Az ifju pár Magyarországon fog lakni.

— A Tökölyi-alapítványból eddig Bécsben és külföldön tanuló szerb ifjaknak is adtak ösztöndíjat. Trefort miniszter azonban elrendelte, hogy az alapító rendelkezéséhez képest ezentul az alapítvány jótéteményeiben csak azon ifjak részesülhetnek, kik a budapesti intézetben laknak s az itteni egyetemen tanulnak.

— A budapesti zenekedvelők egylete nagycsütörtökön a szerviták templomában Schwaida karvezető verénylete alatt Pergolese »Stabat mater«-jét adta elő.

— Az akadémia által kitűzött gr. Lónyay-féle pályakérdésre (vicinalis vasutak) öt, a Vitézféle »Bonfin élete és működése« tárgyú kérdésre három, a Dóra-féle s a vasuti

különbözeti díjjal foglalkozó pályakérdésre két pályamű érkezett be, míg a Vitéz-féle pályázat, melynek tárgyát az árpádkori okmányok képezték, eredménytelen volt.

— Melchers kölni érsek is áldozata lett azon üldözésnek, mely ez idő szerént Poroszországban a katolikus egyház ellen napirenden van. Az érseket befogták, mert megtagadta az állítólagos törvényszegésekért reárott pénzbírság lefizetését. Midőn az érseket elfogták, hívei letérdeltek előtte s midőn fogháza ajtaját bezárták, az egybegyűlt nagy néptömeg egyházi énekeket zengett.

— A nagy vasuti szerencsétlenség ügyében, melynek az osztrák államvaspálya pesti indóháza közelében tavaly annyi ember esett áldozatul, f. hó 2-dikán ítelt a pesti kir. törvényszék, s Biedermant és Lehoczyt két-két, Lobsteint másfél, Nejedlit egyévi, Sikánt és Pohlt három havi börtönre ítélte vétke mulasztás által okozott emberölés, illetőleg az utasok életbiztonsága ellen elkövetett vétség miatt.

— Forster Ernő plébános a pálfai r. kath. iskolát újból fölépítetté és berendezé s ezen felül még tanszerek beszerzésére is ezer forint alapítványt tett. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nagylelkű alapítónak ezért nyilvánosan köszönetet mond.

— A képzőművészeti társulat nemsokára művészházzal fog birni a sugáruton, hol egy 687 négyszög ölnyi telket vásárolt, melynek felét a közoktatásügyi miniszter vette meg az országos mintarajztanoda számára. A művészház építési költségeit a társulat vagyona nagy részben fedezni fogja, s ami még hiányzik azt gyűjtések, nagy sorsjáték s alapítványok útján remélik fedezhetni. A pályázat a művészház tervrajzának készítésére már legközelebb ki fog hirdettetni. A hazai képző művészet ezen csarnokának mielőbbi létesítése bizonyára mindenkinek hő ohajtása, s nem kételkedünk, hogy aki csak szíven hordozza közművelődésünk sorsát, sietni fog filléreivel ezen czélt előmozdítani, mihelyt arra a társulat által a fölszólítás közzé fog tétetni.

— A képzőművészeti társulat legújabb tárlatában Kaulbach nagyhirű festménye: »Nero mint a keresztények üldözője« szintén ki van téve.

— A sugáruton, melynek kiépítésére a pénzválság hátráltatólag hatott, f. évi augusztusig 24 ház lesz készen.

— Fischer, híres herendi porcellángyára kitünő készítményeiért, az orosz cártól legközelebb a Szaniszló-rendjelt kapta.

— A Mantschu testvérek, nagytekintélyű brassói bankház megbukott és számos családot tett szerencsétlenné és koldussá. Az ingerültség ellenök oly nagy volt, hogy csak a rendőrség menthette meg a tetleges bántalmazásoktól. Mindkét testvér befogatott. — Róza Sándort és társait az első bíróság életfogytiglani börtönre, a királyi tábla ellenben kötél általi halálra ítélte.

— Ó-Gyallán Konkoly Miklós új csillagdat építettett parkja közepén, mely május elsején már teljesen fölszerelve fog állani.

— Az ujvidéki szerb színház, mint írják, igen rossz lábon áll s a közönség közönye miatt a szerb társulatot e hó végével kénytelenek elbocsátani.

— A karcsai román stílusú templom helyreállítási költségeinek fedezésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter nyolczszáz forintot engedélyezett.

Folytatás a mellékleten.

— Reményi Ede a napokban hazajött külföldi kör-
utjából.

— Halálozások. Németh Lajos volt udvari
agens több napi súlyos betegség után márczius 30-ikán, élte
68-dik évében. — Özv. Kraill Pálné szül. Tummer Mária
asszony márcz. 29-én rövid szenvedés után 48 éves korában.
— Gyurkovits siket-néma arczképfestő 64 éves korában.
— Lampel Róbert ismert könyvárus s buzgó, tevékeny
kiadó f. hó 3-ikán élte 54. évében.

— Rochefort, ki a párisi commune-lázadás folytán
tudvalevőleg deportáltatott, új-caledoniai foghelyéről hatodma-
gával egy angol hajón Ausztraliába menekült, honnan, mint
francia lapok írják, Angolországba szándékozik költözni. —
Hansen Péter András, egyike a leghíresebb csillagászoknak,
meghalt 79 éves korában. — A szerkesztőségi ollót
nem szabad lefoglalni, mert ez a szerkesztő életének fentartá-
sára szükséges szerszámok közé tartozik. Így ítelt egy Haines
nevezetű chicagói bíró egy szerkesztő adóssági perében. —
Kelet-Indiában a rizs rosz termése folytán oly nagy
ínség van, hogy a nép százezrei éhhalállal küzdenek. — A
japáni kiállítási bizottság tagjai szerencsétlenül
jártak; a hajó, mely hazájokba vitte, a »Times« távirata szerint
elsüllyedt s az utasok a vízbe fultak. — Mühlér volt porosz
cultus-miniszter Potsdamban hirtelen meghalt.

— Helyreigazítás. Lapunk multheti, 14-ik számának »Szent egyetér-
tés« című tárczacikkében hibásan áll Majer mint váli lelkész, mert ő
sz. fehérvári lelkész volt, csak Váiban tartotta ama híres beszédét.
Továbbá ugyan ezen cikk utolsó hasábján két sajtóhiba csuszott
be, melyeket következőleg kérünk kiigazítani: felülről a 21. sorban »mint
a páva« helyett »mint a pára«, és a 24. sorban »az egész« helyett
»az ész.«

MINDENFÉLE.

Bismarck és a hadnagy. A »Germania« márcz. 31-ki szá-
mában a »Berliner Börsen-Courrier« után a következőket olvas-
tuk: »Olvasóinkra bizzuk egészen az elmondandó történet sze-
mélyeit találgatni, reájok bizzuk gyanítani, kiről van szó, irőről,
képviselőről vagy államférfiről, csak annyit mondunk, hogy
neve jelenleg a legismertebbek közé tartozik, sőt hogy korának
egyik legkitünőbb férfja. E férfi leánya több év óta azon kor-
ban van, melyben hajadonok házasságra szoknak lépni, kedves,
és az udvarlók egész serege rajong körülötte. Atyja szereti, és
üres óráit körében tölti. — Fájdalommal nézte az atya, hogy
leánya minden házassági ajánlatot határozottan elutasított,
pedig a kérők között a legrégebb nemes családok sarjai, a leg-
gazdagabb örökösök, sőt herceg is találkozott, de a leány kér-
lelhetlen maradt. Atyja sokáig tűnődött e megközelíthetlenség
felett, végre azt hívő, hogy kitalálta okát és leplezetlen őszintes-
séggel szólott a leánynyal. Felszólította, nyilatkozzék, kinek ajánlotta
szívét. Bárki legyen is, ő elég hatalmas arra, hogy rövid időn
vele egyenrangúvá tegye. Könyvelt szemekkel mondá a leány,
hogy ő csakugyan mély vonzalmat érez, és ez viszonzatik is,
de az illető csak hadnagy. — Másnap a hadnagy megjelent aty-
jánál. Ez alig engedte szóhoz jutni: »Tudom — mond — miben
találja ön lehetetlenségét annak, hogy vöm lehessen, de socialis
állása daczára én vömmé teendem. Leányom szeretete elég
kezeség önre nézve, kit eddig nem ismertem.« Azonban a hálás
köszönet helyett, melyet az apa várt, körülbelül következő választ
nyerte: »Köszönöm végnélküli kegyességét, mindmelllett e szó-
vetkezés lehetetlen. Én öskatholikus család sarja vagyok, nem

vehetem el leányát annak, kit e család az egyház ellenségének
tekint, kit én magam is ilyennek tekinteni kénytelen vagyok.«
Az atya hivatta leányát, és kijelenté neki, hogy a tiszt vissza-
utasítja kezét, és azért őt el kell felednie. A leány halványabbá
lón, mint valaha. »Sokkal becsületesebb — mondá — semmint
hogy hitét megtadja. Nem kívánom ez áldozatot, de ha ő kívánja,
én mint kevésbé hívő meghozom, hogy a házasság lehetséges
legyen.« — Az atya leányát mindinkább vigasztalhatlannak ta-
lálta, és ő maga is roppantul izgatottá lón, mi nem maradt kö-
vetkezmények nélkül. — Így állanak a dolgok ma, mi lesz végök,
még be nem látható.« A »Germania« saját információi után is
alaposnak mondja a »B. B.« tudósítását. — Mi pedig, kik nem
vagyunk azon szerencsés helyzetben, hogy illetékes helyen in-
formáltathatók magunkat az elbeszéltek hitelessége iránt, azt
mondjuk e közleményre: Se non è vero è ben trovato.

A szellemi munka. Hanghton tanár a dublini Trinity-
College-en, vegytani uton számításokat tett a szellemi és phy-
sikai munka által előidézett kimerültségre vonatkozólag. Ezen
számítások szerint két órai megfeszített szellemi foglalkozás az
emberi testtől éppannyi erőt von el mint egy napi kézi munka.

**Az egerek kipusztítására egy gabnakereskedő mint biztos-
szort a vad kamilla (Anthemis Camilla) alkalmazását ajánlja.**
A gabnarakárban, hol kamilla van elszórva, az egerek állítolag
nem fognak mutatkozni.

A világ adósságai. 1848-ban az összes nemzeti adósságok
17 ezer millió forintra rugtak, 1873-ban ellenben már 46 ezer
nyolczszáz millió forintot tettek. 1818-tól bezárólag 1854-ig az
évi összes kölcsönök átlag 200 millió forintot tettek, 1855-től
1860-ig évenként egymásra 500 millió forint kölcsön vétetett
föl. 1861-től azonban 1873-ig az új kölcsönök átlaga 2000 mil-
forintot tett évenként. Ha ezen átlagos emelkedés még egy
negyedszázadig így tartana, akkor az összes adósságok meg fog-
nának újra kétszereződni s a jelen század vége előtt százezer
millió forintra emelkedni, mely összegnek évi ötszázalékos ka-
matja 5000 mil. frtot tenne, mi Európa és Éjszak-Amerika álla-
mainak évi összes bevételeit fölemésztené. — Anglia adóssága
1848—1872-ig 820 millió font sterlingről 785 mil. fontra apadt;
Orosz-, Franciaország és az Éjszakamerikai Egyesült-Államok
adósságai 1848 óta megkétszereződtek; Ausztria és Spanyol-
országai megháromszorozódtak; Olasz-, Törökország és Egyiptom
a romlás és bukás örvényének szélére jutott; Magyarország
pedig, a nemzeti adósság-csinálásban a legifjabb, ügyekszik utol-
érni ez utóbbiakat s gyors léptekkel siet az örvény felé.

Irodalom.

— Megjelent s beküldetett: »Kis Világ.« A gyermekkor
minden élet-körülményéhez s fölfogási képességéhez mért ere-
deti versecskék gyűjteménye. Irta Sebők László. Kiadja
az érseki lyceumi könyvnyomda Egerben. E díszes kiállítású
és hat csinos képpel ellátott 15 ivnyi mű egy valódi gyer-
mek-encyclopaediát képez, mely a gyermekvilág eddigi
irodalma terén a maga nemében egyetlen. A mű majd kétszáz
költeményt tartalmaz, s alig gondolható oly tárgy, mely az öt
osztály valamelyikében a gyermek fölfogási képességéhez mér-
ten ismertette nem lenne, a könnyűded menetű s többnyire vá-
lasztekos rimű versecskében.

Mint az előző mondja: »E teljesen eredeti versekből
fűzött művecske bármily iskolában használható, sőt a nagyobb
koru gyermekek is találhatnak benne bőven maguknak valót.
Bármennyire igyekeztem könnyen érthetővé tenni a fölvet-
t néhez tárgyakat, — szól a szerző — önkényt értetik, hogy

magyarázatra még mindig szükség leszen, s a t. tanítók és nevelők teendője leszen fölhasználni azt, amivel a jóakarat nem fényleni, hanem használni akart.

A szép kiállítású művet az egri érs. lyceumi nyomda adja ki. Egy kötött példány ára 1 frt; finom velin papiroson vászonba kötve 1 frt 50; finom velin papiroson, disz-vászonkötés 2 frt. — Husvét, bérnap, névnap, vizsgai s alkalmi ajándék gyanánt igen alkalmas. Megrendelhető Egerben a lyceumi könyvnyomdánál. — Ajánljuk a közönség pártfogásába, mert a jelen mű valóban egy nagy hiányt pótol s megérdemli, hogy minél jobban elterjedjen. Szerzője pedig, ki ezen jeles művel a gyermekirodalom terére lépett, folytassa a megkezdett munkát s ajándékozza meg újra mielőbb több ily kitűnő művel hazai gyermekirodalmunkat.

— Megrendelési felhívás ily című regényre: »Családi Boszu vagy az 1873-diki földrengés Calabriában.« írta Zetter Károly. Fordította: a csanádi növendékpapság magyar gyakorló-iskolája. — A harc, melyet az anyai vihart látott kath. egyház ellen koronkint a hitelenség támasztott, még ma is tart. Csekély erőnkhez képest, mi is ellensúlyozni kívánván azon káros hatást, melyet a hitelenség magvát rajongó bősülséggel hintető sajtó okoz: hasznos szolgálatot véltünk tenni, midőn az ohajtott cél elérése és pártfogás reményében, a czimbéli regény magyartításához fogtunk. A szerző e művel valóban a hivatott írók sorában foglal helyet; merész képzeletköltői képekben kifogyhatatlan találékonysága, a tárgy szerencsés felosztása, a jellemfestések tökélye, a szenvedélyek hü ecsetelése által oly érdekes s erkölcsnemesítő könyvet nyújt az olvasó kezébe, miszerént lehetetlen azt letenni addig, míg annak végső lapjára nem jutottunk; míg remegő szívünk meg nem győződött arról, mint örködik az isteni gondviselés s mint deríti fel mosolyával a borongó eget azok felett, kikért olvasás közben nem egyszer visszafojtott lélekzettel ejtettünk forró könnyeket. A mű eszes és értelmes nyelvezetét a lehető legjobban iparkodtunk visszaadni. A 18—20 nyolczad ivre terjedő mű ára 1 frt. T. gyűjtőinknek 10 példány után tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

Az előfizetési pénzt és megrendelést, hogy a nyomtatandó példányokat illetőleg magunkat tájékozhatassuk — legkésőbb f. é. május végeig ily cím alatt: A csanádi növendékpapság magyar gyakorló-iskolájának Temesvárott — papnevelde — kérjük beküldeni.

Kelt Temesvárott 1874. márczius 15-én tartott VIII-ik rendes közgyűlésünkben. A csanádi növendékpapság magyar gyakorló-iskolájának ez évi tagjai.

Előfizetési felhívás. Ajánljuk a »Kath. Hetilap«-ot olvasóink becses figyelmébe és pártfogásába azon kérelemmel, hogy sziveskedjenek azt a maguk részéről is ismerőseik és barátaik körében ajánlani és terjeszteni, s annak új előfizetőket szerezni. Mint eddig úgy ezentul is törekedni fogunk, hogy e lapnak ugy szellemi mint nyomdai kiállítását által a közönség pártfogását kiérdemeljük.

A lap előfizetési ára **évnegyedre: 1 frt. félévre: 2 frt. egész évre: 4 frt.**

Teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

A Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Pachmann Dániel esperes ivankovói plébános	19	—
Ivány Rudolf alesperes, alsó-hevesi plébános	34	65
Garay Alajos dunaszekesői plébános	72	—
Göndöcs Benedek apát, gyulai plébános	105	—
Beller József apát, miskolci plébános	44	10
Cserni Béla gyulafehérvári gymnasiumi tanár	19	15
Pintér Endre keszthelyi gymnasiumi igazgató	31	50
Soós János nagylengyeli plébános	20	—

Hirdetések.

Fölöttébb fontos! Orgonát szükségül községre nézve.

Atulirt ajánlja magát új orgonák készítésére, a legnagyobb alaknaktól a legkisebbekig. Elvállal hangolást és javításokat is a legmértányosabb és legolesőbb feltételek alatt. Prospectusok és rajzok különböző nagyságu és alakú orgonákra megtekintés végett rendelkezésre állanak. Tisztelettel **Steinreich Lipót** orgonakészítő.
(Lakása Terézváros, Gabler-utca 8 sz., Kerepesi-ut, átellenben a szláv templommal).
(1—1)

Lukovits József-féle

fűszer-, thea-, rum- és borkereskedés
Pesten, az ország-ut s czukor-utca sarkán:

frt kr.		ft. kr.	
1 font legfinomabb czukor	— 31	1 font finom melange thea	3, 4
ára süvegszámra	— 30	» pecco virág-thea	4, 5, 6
1 » finom czukor süvegsz. — 30	1 zománczolt thea-szelence,		
1 » közepszerű czukor ára — 28	1/2 font melange thea-tar-		
5 » legfinomabb Cuba kávé 5 50	talommal	1 50	
5 » » jamaikai » 5 40	ugyanaz 1/4 font tartalom-		
5 » » mokka arabiai » 5 40	mal	1 —	
5 » » ceylon » 5 —	1 pint braziliai rum »	1 —	
5 » arany-java kávé	5 40	1 » cuba rum »	1 60
5 » campinos kávé	4 80	1 » valódi jamaica rum	2 10
5 » legfinomabb rizs	80	1 » » legfin. jamaica rum	2 80
5 » közepszerű »	70	1 font csokoládé 60—80 kr.	1 20
1 » orosz thea	2, 3 —	1 » thea-sütemény	1 —

Ezenkívül ajánlom még mindennemű pezsgő-, asztali- és csemegeboraimat, továbbá mindenféle ásványvizeket, müly és flóra gyertyákat, Liebig-féle huskivonatot, s minden az e szakba vágó áruvezikket.
Az utolsó posta vagy vasuti állomás pontos feljegyzése kéretik.
Valódi áruk- és súlymértékért jótállás biztosítottik.
(2—12) Tisztelettel Lukovits József.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő **Ágoston Antal.**

Budapest, 1874. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Barátoktere Athenaeum-épület.)